

ZAKŁADY ŻYWIENIOWE - WYMOGI

mgr inż. Alina Jamka

Podstawy prawne:

Ustawa z dnia 25 lipca 2006r.
o bezpieczeństwie żywności i żywienia
(tj. Dz. U. 2010, Nr 136, poz.914),

Rozporządzenie Parlamentu
Europejskiego i Rady WE nr 852/2004
z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie
higieny środków spożywczych (Dz. Urz.
UE L 139 z 30.04.2004r.) – zał. II,

Podstawy prawne:

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 75, poz. 690 z późn. zm.),

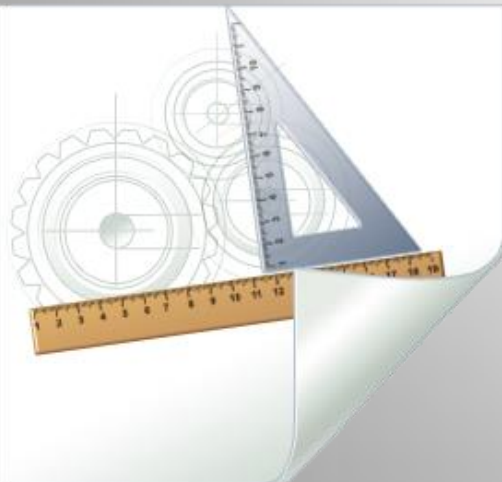
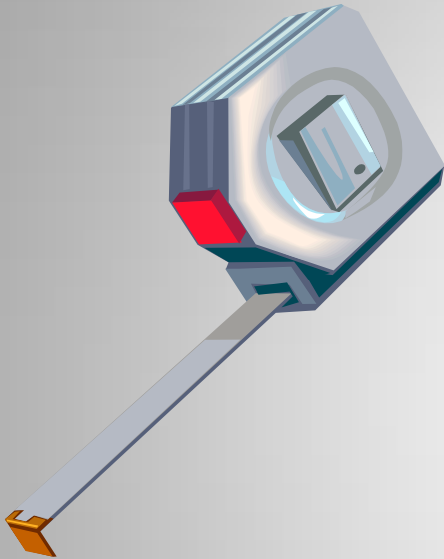
Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (tj. Dz. U. Nr 169, poz.1650 z późn. zm.),

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 61, poz.417).

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 75, poz. 690 z późn. zm.)

reguluje między innymi zagadnienia dotyczące: wysokości pomieszczeń, ich oświetlenia, szerokości drzwi, wentylacji i klimatyzacji, instalacji wodociągowej zimniej i ciepłej wody, instalacji ogrzewczej, schodów i pochylni, dostępności dla osób niepełnosprawnych, pomieszczeń higieniczno - sanitarnych, usytuowania miejsc do gromadzenia odpadów stałych oraz zbiorników bezodpływowych na nieczystości stałe.

Ponadto

załącznik nr 3 do Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (tj. z 2003r., Dz. U. Nr 169, poz. 1650 z późn. zm.) określa wymagania dla pomieszczeń i urządzeń higieniczno - sanitarnych.

Wymagana wysokość pomieszczeń wchodzących w skład stołówek szkolnych

kuchnia – 3,30 m,

jadalnia – 3,0 m,

zaplecze – 2,20 m, 2,50 m.

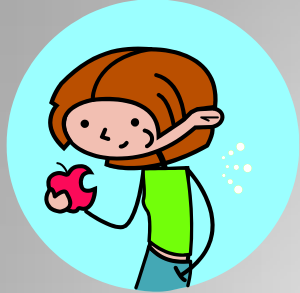

Od wysokości wynoszącej
3,30m i 3,0m
możliwe jest uzyskanie odstępstwa
Małopolskiego Państwowego
Wojewódzkiego Inspektora
Sanitarnego

Wymagana wysokość kiosków

2,20 m

Dobra praktyka higieniczna (Good Hygienic Practice-GHP)

działania, które muszą być podjęte,
i warunki higieniczne, które muszą
być spełniane i kontrolowane
na wszystkich etapach produkcji lub
obrotu, aby zapewnić bezpieczeństwo
żywności.

Dobra praktyka produkcyjna (Good Manufacturing Practice- GMP)

działania, które muszą być podjęte,
i warunki które muszą być spełniane,
aby produkcja żywności
oraz materiałów i wyrobów
przeznaczonych do kontaktu
z żywnością odbywały się w sposób
zapewniający bezpieczeństwo
żywności,
zgodnie z jej przeznaczeniem.

Ryzyko

niebezpieczeństwo
zaistnienia
negatywnych
skutków dla
zdrowia oraz
dotkliwość takich
skutków
w następstwie
zagrożenia.

Analiza ryzyka

proces składający się z trzech powiązanych elementów: oceny ryzyka, zarządzania ryzykiem i informowania o ryzyku.

Ocena ryzyka

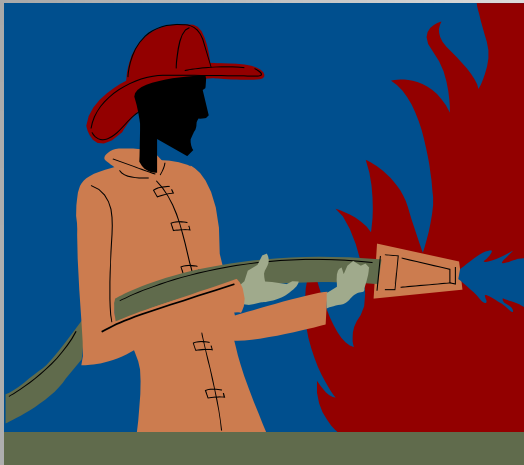
proces wsparty naukowo, składający się z czterech etapów: identyfikacji zagrożenia, charakterystyki niebezpieczeństwa, oceny ekspozycji i charakterystyki ryzyka.

Podstawowe wymagania, które powinny być spełnione w obiektach żywności i żywienia:

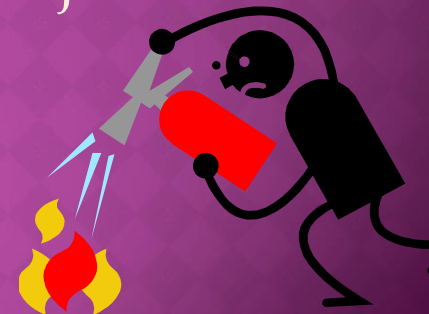

Należy zapewnić odpowiednie zaopatrzenie w wodę pitną spełniającą wymagania zawarte w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 61, poz.417).

Podstawowe wymagania, które powinny być spełnione w obiektach żywności i żywienia:

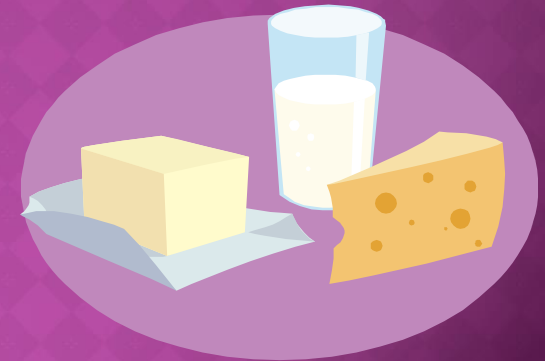
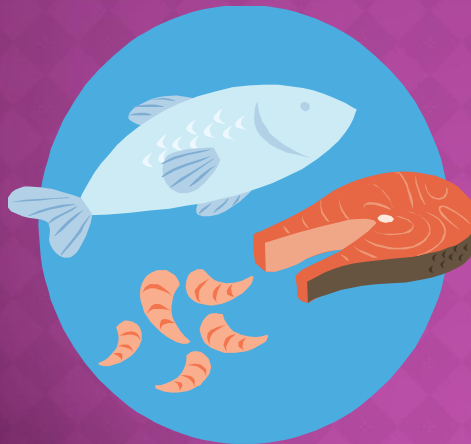

Woda niezdatna do picia używana na przykład do celów przeciwpożarowych, pozyskiwania pary, chłodzenia i innych podobnych celów, musi być prowadzona oddzielnymi systemami, łatwo rozpoznawalnymi i nie mającymi połączeń ani jakichkolwiek możliwości powrotu do systemów wody pitnej.

Podstawowe wymagania, które powinny być spełnione w obiektach żywności i żywienia:

Pomieszczenia żywnościowe muszą być utrzymywane w czystości i zachowane w dobrym stanie technicznym.

Podstawowe wymagania, które powinny być spełnione w obiektach żywności i żywienia:

Wyposażenie,
wystrój,
konstrukcja,
rozmieszczenie
i wielkość
pomieszczeń
żywnościowych
powinny:

- pozwalać na odpowiednie utrzymanie, czyszczenie i/lub dezynfekcję, zapobieganie lub minimalizowanie dostawania się zanieczyszczeń pochodzących z powietrza, oraz zapewniać odpowiednią przestrzeń roboczą pozwalającą na higieniczne przeprowadzanie wszelkich działań,
- chronić przed gromadzeniem się brudu, kontaktem z materiałami toksycznymi, strząsaniem cząstek brudu do żywności i tworzeniem się kondensacji niepożądananej pleśni na powierzchni,
- umożliwiać dobrą praktykę higieny, włącznie z ochroną przed zanieczyszczeniem oraz, w szczególności, ze zwalczaniem szkodników,

Podstawowe wymagania, które powinny być spełnione w obiektach żywności i żywienia:

Wyposażenie,
wystrój,
konstrukcja,
rozmieszczenie
i wielkość
pomieszczeń
żywnościowych
powinny:

w miarę potrzeby, zapewniać warunki przetwarzania i składowania o odpowiednich warunkach termicznych, wystarczające do odpowiedniego utrzymywania środków spożywczych we właściwej temperaturze oraz zaprojektowane w ten sposób, aby temperatura ta mogła być monitorowana i w razie potrzeby zapisywana, (należy zapewnić odpowiednią ilość niezależnych wejść do obiektu, pomieszczenia i ciągi komunikacyjne powinny być tak rozplanowane, aby nie następowało krzyżowanie się drogi ruchu „czystego” z drogą ruchu „brudnego” - dążymy do tego, aby wejście do każdego pomieszczenia prowadziło z komunikacji).

Podstawowe wymagania, które powinny być spełnione w obiektach żywności i żywienia:

Niezależne wejście

z ulicy, sieni przejazdnej lub podwórka, do którego możliwy jest dojazd samochodem. Wyjątek stanowią obiekty użyteczności publicznej, których komunikację traktujemy jako ulicę i w związku z tym wejście np. z korytarza szkolnego uznajemy za niezależne.

Podstawowe wymagania, które powinny być spełnione w obiektach żywności i żywienia:

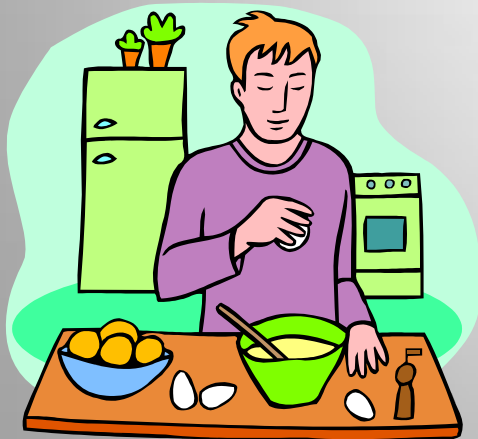
Powierzchnie podłóg, ścian i drzwi muszą być utrzymane w dobrym stanie i muszą być łatwe do czyszczenia, oraz w miarę potrzeby, do dezynfekcji (wymaga to stosowania nieprzepuszczalnych, niepochłaniających, zmywalnych oraz nietoksycznych materiałów).

Podstawowe wymagania, które powinny być spełnione w obiektach żywności i żywienia:

Powierzchnie pozostające w kontakcie z żywnością muszą być w dobrym stanie i muszą być łatwe do czyszczenia oraz w miarę potrzeby do dezynfekcji (wymaga to stosowania gładkich, zmywalnych, odpornych na korozję oraz nietoksycznych materiałów). Wyżej wymienione powierzchnie powinny być przede wszystkim przeznaczone do kontaktu z żywnością – zgodnie z przepisami o materiałach i wyrobach przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

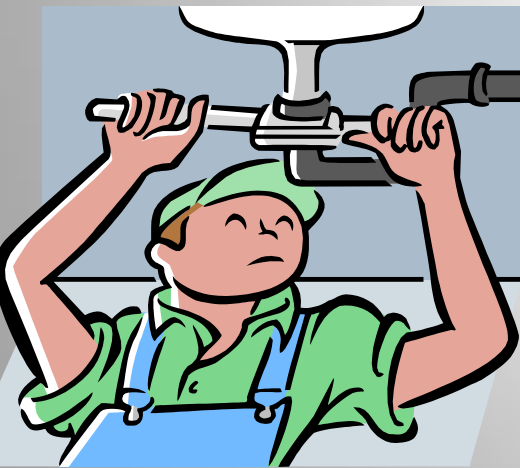
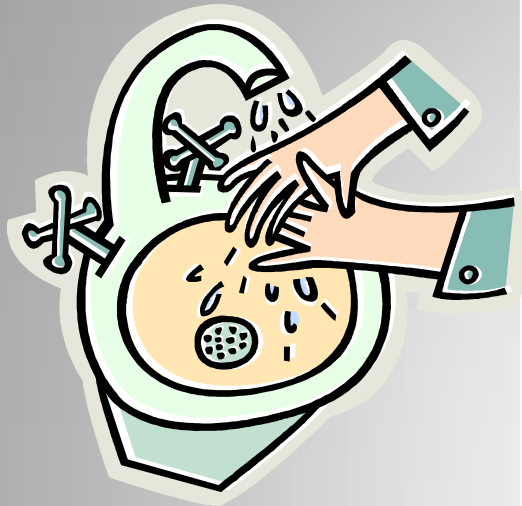

Podstawowe wymagania, które powinny być spełnione w obiektach żywności i żywienia:

Sufity i osprzęt napowietrzny muszą być zaprojektowane i wykończone w sposób uniemożliwiający gromadzenie się zanieczyszczeń oraz redukujący kondensację, wzrost niepożądanych pleśni oraz strząsanie cząstek.

Okna i inne otwory muszą być skonstruowane w sposób uniemożliwiający gromadzenie się zanieczyszczeń oraz zabezpieczone przed owadami.

Musi być dostępna odpowiednia liczba **umywalk**, właściwie usytuowanych i przeznaczonych do mycia rąk.

Umywalki do mycia rąk muszą być zaopatrzone w ciepłą i zimną bieżącą wodę, środki do mycia rąk i do higienicznego ich suszenia. Pracownicy powinni myć ręce tyle razy ile jest to potrzebne, a w szczególności: przed rozpoczęciem pracy z żywnością, po wyjściu z toalety, po czynności związanej z surowcami lub półproduktami i każdej innej czynności „brudnej”, po wyjściu poza miejsce przygotowania żywności, jak również kiedy następuje zmiana rodzaju wykonywanej czynności.

Podstawowe wymagania, które powinny być spełnione w obiektach żywności i żywienia:

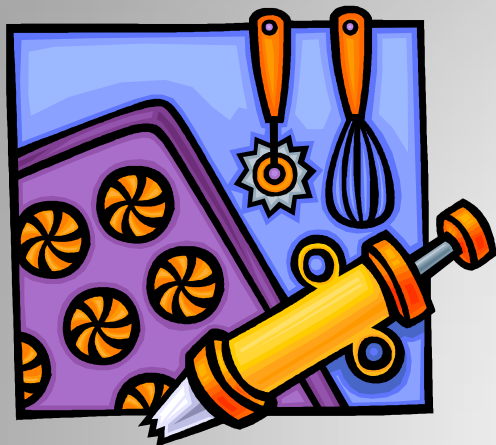

W miarę potrzeby należy stworzyć takie warunki, aby stanowiska do mycia żywności były oddzielone od umywalek.

Surowce, półprodukty i inne środki spożywcze należy magazynować i przechowywać w odpowiednich warunkach, aby zapobiegać zepsuciu i chronić je przed zanieczyszczeniem (zachowywać rozdział przechowywania surowców i produktów gotowych do spożycia).

Podstawowe wymagania, które powinny być spełnione w obiektach żywności i żywienia:

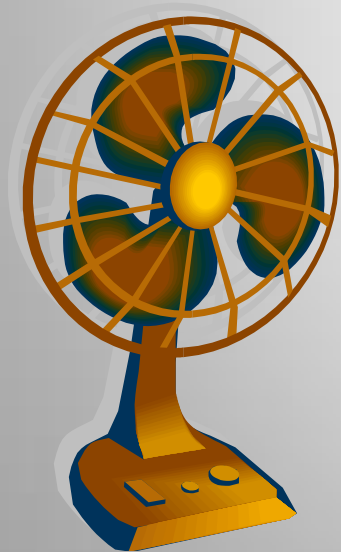
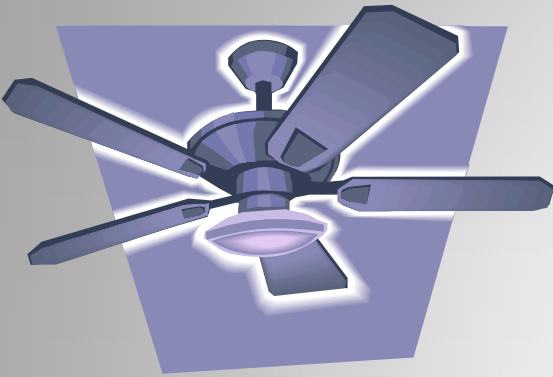

Należy skutecznie myć oraz w miarę potrzeby dezynfekować:
sprzęt pomocniczy, sprzęt i naczynia
kuchenne, naczynia stołowe itp.

Muszą istnieć odpowiednie i wystarczające systemy naturalnej lub mechanicznej wentylacji. Trzeba unikać mechanicznego przepływu powietrza z obszarów skażonych do obszarów czystych. Systemy wentylacyjne muszą być tak skonstruowane, aby umożliwić łatwy dostęp do filtrów i innych części wymagających czyszczenia lub wymiany.

Wentylacja mechaniczna w zakładach żywienia zbiorowego:

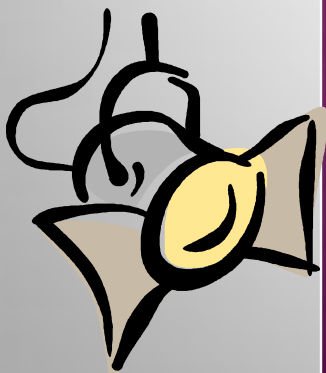
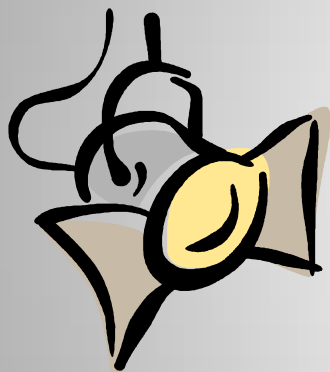
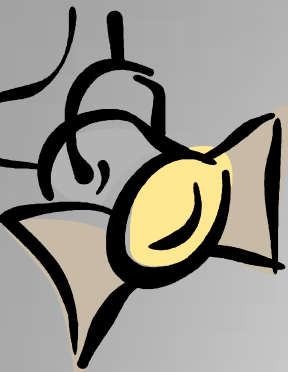
1. w pomieszczeniach z możliwością otwierania okna:
 - sala konsumpcyjna dla niepalących - $20 \text{ m}^3/\text{h}$ na 1 miejsce,
 - sala konsumpcyjna dla palących - $30 \text{ m}^3/\text{h}$ na 1 miejsce,
2. w pomieszczeniu z klimatyzacją:
 - sala konsumpcyjna dla niepalących - $30 \text{ m}^3/\text{h}$ na 1 miejsce,
 - sala konsumpcyjna dla palących - $50 \text{ m}^3/\text{h}$ na 1 miejsce,
3. kuchnia - 15-30 wymian/h,
4. zmywalnia naczyń - 5-10 wymian/h,
5. przygotowalnia - 4-8 wymian/h,
6. magazyn - 1-3 wymian/h.

Podstawowe wymagania, które powinny być spełnione w obiektach żywności i żywienia:

Wszelkie węzły sanitarne powinny być zaopatrzone w odpowiednią naturalną bądź mechaniczną wentylację.

Pomieszczenia żywnościowe muszą posiadać odpowiednie naturalne i/lub sztuczne oświetlenie.

Musi być dostępna odpowiednia ilość ubikacji spłukiwanych wodą, podłączonych do sprawnego systemu kanalizacyjnego. Ubikacje nie mogą łączyć się bezpośrednio z pomieszczeniami, w których pracuje się z żywnością.

Podstawowe wymagania, które powinny być spełnione w obiektach żywności i żywienia:

Urządzenia kanalizacyjne muszą odpowiadać zamierzonym celom. Muszą być zaprojektowane i skonstruowane tak, aby unikać ryzyka zanieczyszczenia.

W przypadku, gdy kanały kanalizacji są częściowo lub całkowicie otwarte, muszą być tak zaprojektowane, aby zapewnić, że odpady nie przedostają się z obszarów skażonych do obszarów czystych, w szczególności do obszarów, gdzie pracuje się z żywnością, która może stanowić wysokie ryzyko dla konsumenta końcowego.

Dla kiosku szkolnego możliwe jest zapewnienie wydzielonej toalety splukiwanej poza jego obrębem.

Podstawowe wymagania, które powinny być spełnione w obiektach żywności i żywienia:

W miarę potrzeby, muszą być zapewnione odpowiednie warunki do przebiegania się przez personel.

Środki czyszczące i odkażające nie mogą być przechowywane w obszarach, gdzie pracuje się z żywnością.

Odpady żywnościowe, niejadalne produkty uboczne i inne śmieci muszą być jak najszybciej usuwane z pomieszczeń, gdzie znajduje się żywność, aby zapobiec ich gromadzeniu.

Podstawowe wymagania, które powinny być spełnione w obiektach żywności i żywienia:

Odpady żywnościowe, niejadalne produkty uboczne i inne śmieci muszą być składowane w zamykanych pojemnikach, chyba że przedsiębiorstwa sektora spożywczego mogą wykazać właściwemu organowi, że inne typy używanych pojemników lub systemy usuwania są właściwe.

Wszystkie odpady muszą zostać usunięte w sposób higieniczny i przyjazny dla środowiska zgodnie z mającym zastosowanie do tego celu prawodawstwem wspólnotowym, i nie mogą stanowić bezpośredniego lub pośredniego źródła zanieczyszczenia.

**Istotne zmiany w wymogach
dotyczących obiektów
żywnościowo - żywnościowych
po wprowadzeniu przepisów
unijnych**

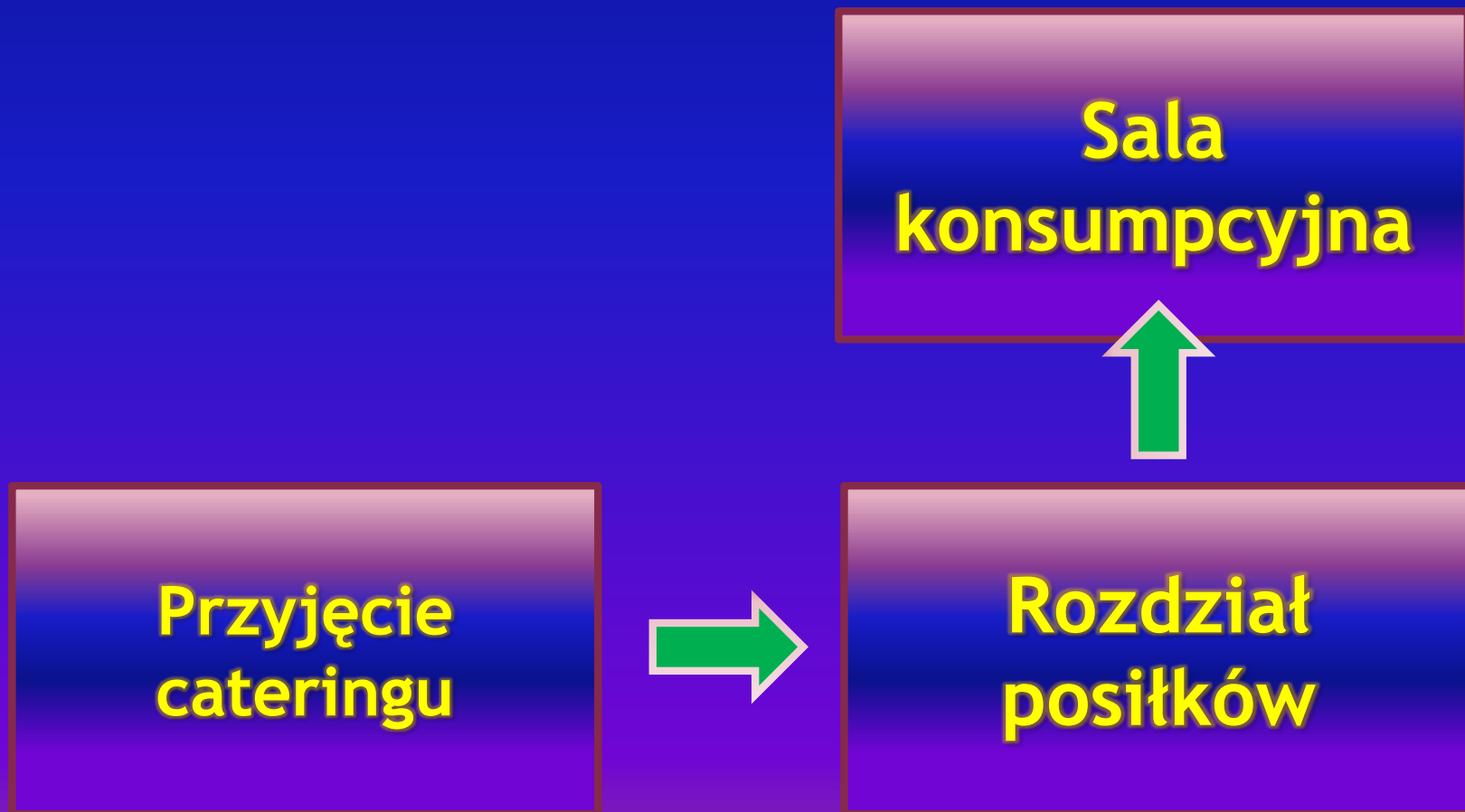
ZESPOŁY ŻYWIENIA

ze względu na uwarunkowania technologiczne

- Catering,
- Kuchnia tradycyjna,
- Kuchnia zależna

CATERING PEŁNY

CATERING

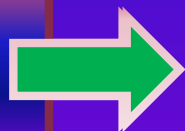

Sala
konsumpcyjna

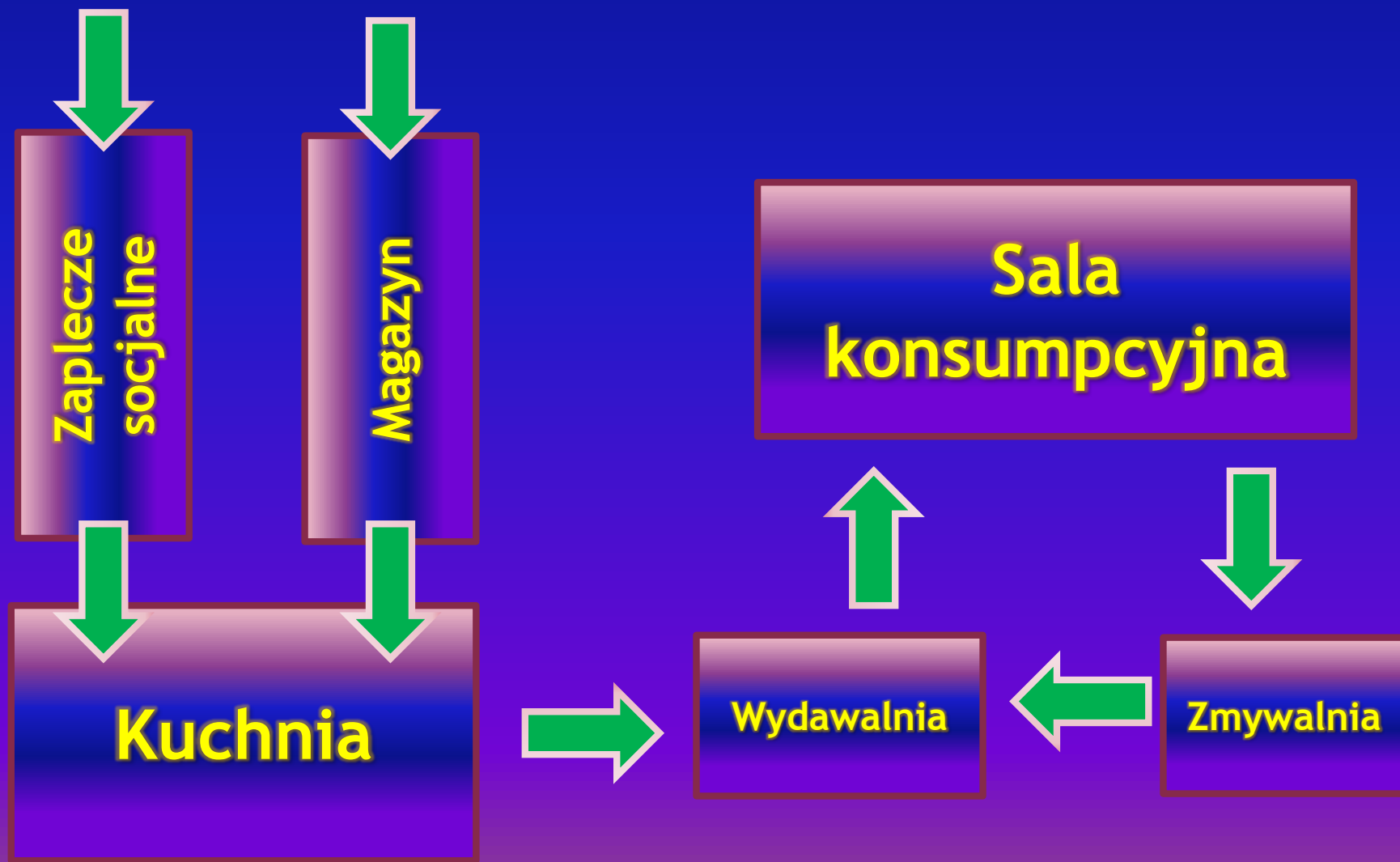
Przyjęcie
catering

Rozdział
posiłków

Zmywalnia

KUCHNIA TRADYCYJNA

KUCHNIA ZALEŻNA - JAK CATERING

Od października 2006r. zaczęło obowiązywać Rozporządzenie (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie higieny środków spożywczych (Dz. Urz. UE L 139 z 30.04.2004r. str. 1), które ustanawia ogólne zasady dla przedsiębiorstw sektora spożywczego w zakresie higieny środków spożywczych.

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny powołuje się przede wszystkim na rozdział I (Przepisy Ogólne) i II (Obowiązki przedsiębiorstw sektora spożywczego), a w szczególności na **Załącznik nr II określający ogólne wymagania higieny dla wszystkich przedsiębiorstw sektora spożywczego.**

W przypadku obiektów, w których prowadzony jest tylko obrót środkami spożywczymi stosuje się przepisy Rozdziału I zał. nr II – Ogólne przepisy dotyczące pomieszczeń żywnościowych.

W przypadku obiektów, w których prowadzona jest działalność gastronomiczna stosuje się przepisy określone w Rozdziale II – Szczególne wymagania dla pomieszczeń, w których się przygotowuje, poddaje obróbce lub przetwarza środki spożywcze (za wyjątkiem miejsc spożywania posiłków oraz ruchomych lub tymczasowych pomieszczeń).

Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. nr 171, poz. 1225).

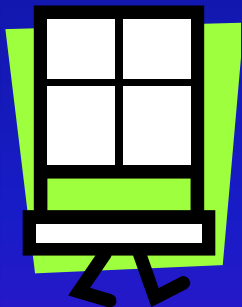
Przed wejściem w życie przepisów unijnych obowiązywało **rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 26 kwietnia 2004r. w sprawie warunków higieniczno – sanitarnych w zakładach produkujących lub wprowadzających do obrotu środki spożywcze (Dz. U. nr 104 z 2004r., poz. 1096)**, które było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie warunków sanitarnych oraz zasad przestrzegania higieny przy produkcji i obrocie środkami spożywczymi, używkami i substancjami dodatkowymi dozwolonymi (Dz. U. Nr 30 z 2000r., poz. 377).

Stosowanie przepisów unijnych i przepisów rozporządzenia z Dz. U. Nr 104 wymagają wiedzy i szacowania ryzyka. Przepisy rozporządzenia z Dz. U. Nr 30 szczegółowo określały wszystkie wymagania, przez co były zrozumiałe dla każdego („laika”), niekoniecznie posiadającego odpowiednią wiedzę.

Rozporządzenie (WE) Nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady Załącznik nr II	Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie warunków higieniczno - sanitarnych w zakładach produkujących lub wprowadzających do obrotu środki spożywcze (Dz. U. Nr 104 z 2004r., poz. 1096)	Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie warunków sanitarnych oraz zasad przestrzegania higieny przy produkcji i obrocie środkami spożywczymi, używkami i substancjami dodatkowymi dozwolonymi (Dz. U. Nr 30 z 2000r., poz. 377)
Określa wymagania do wszystkich pomieszczeń żywnościowych i wszystkich pomieszczeń, gdzie przygotowuje się, poddaje obróbce lub przetwarza żywność.	Rozporządzenie określało wymagania dot. <u>budynków i pomieszczeń</u> żywnościowych, powołując się jednocześnie na przepisy Prawa budowlanego w sprawie wymagań technicznych oraz na przepisy dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy, w zakresie BHP w zakładach.	Przepis szczegółowo określa wymagania dotyczące pomieszczeń, budynku i terenu wokół budynku, w którym prowadzona będzie produkcja lub obrót artykułami spożywczymi. <u>Wg rozporządzenia:</u> 1. Dostawa towarów na zaplecze powinna odbywać się odrębnym wejściem od strony zaplecza. 2. Drogi i place w granicach terenu zakładu powinny mieć nawierzchnię utwardzoną i przystosowaną do ruchu kołowego oraz ukształtowaną w sposób uniemożliwiający gromadzenie się wody i błota. 2. Opakowania, sprzęt i inne materiały należy przechowywać w miejscach wydzielonych, obudowanych i zadaszonych, poza budynkiem. 3. <u>Pomieszczenia zakładu znajdującego się w budynku mieszkalnym lub w budynku o innym przeznaczeniu powinny być w sposób trwały oddzielone od pomieszczeń nie należących do zakładu.</u> Osoby postronne nie mogą korzystać z pomieszczeń sanitarnohigienicznych przeznaczonych dla pracowników oraz z dróg komunikacyjnych zakładu. 4. Zakład nie może służyć za miejsce zamieszkiwania lub noclegu ani prowadzenia działalności nie związanej z zakresem produkcji i obrotu artykułami spożywczymi.

Projekt i wystrój pomieszczeń żywnościowych musi umożliwiać dobrą praktykę higieny żywności, w tym ochronę przed zanieczyszczeniem między oraz podczas działań.	Budynki i pomieszczenia zakładów żywnościowych powinny być zaprojektowane i wykonane w taki sposób, aby umożliwić stosowanie dobrej praktyki higienicznej, w tym ochronę przed zanieczyszczeniami krzyżowymi - pomiędzy poszczególnymi, oddzielnymi czynnościami i podczas tych czynności.	Ciąg produkcyjny powinien zapobiegać krzyżowaniu się dróg surowców i gotowych wyrobów. Pomieszczenia produkcyjne powinny być rozplanowane w sposób zapewniający właściwy kierunek procesów technologicznych. Ciągi produkcyjne powinny przebiegać możliwie w linii prostej w taki sposób, aby każdy następny cykl produkcyjny odbywał się w coraz czystszej części pomieszczeń. Organizację sprzedaży artykułów spożywczych należy zapewnić w taki sposób, aby artykuły przeznaczone do bezpośredniego spożycia były oddzielone od artykułów, które są sprzedawane w celu poddania ich dalszej obróbce przez kupujących.
Podłogi muszą być wykonane z materiałów nieprzepuszczalnych, niepochłaniających, zmywalnych oraz nietoksycznych, chyba że przedsiębiorstwa sektora spożywczego mogą zapewnić właściwe organy, że inne użyte materiały są odpowiednie. Podłogi muszą zapewniać odpowiednie odwadnianie podłogowe, gdzie sytuacja tego wymaga.	Podłogi pomieszczeń żywnościowych powinny być wykonane z materiałów nieprzepuszczalnych, nienasiąkliwych, zmywalnych i nietoksycznych. W przypadku gdy jest to konieczne, podłogi muszą umożliwiać odpowiedni spływ wody z ich powierzchni.	Podłogi w zakładzie powinny być gładkie, łatwo zmywalne nienasiąkliwe, niepyłące, nieśliskie oraz odporne na ścieranie i uderzenia mechaniczne. Podłogi nie mogą być uszkodzone. Odpowiednio do potrzeb podłoga powinna mieć nachylenie do kanalizacyjnych wpustów podłogowych.
Powierzchnie ścian muszą być gładkie wykonane z materiałów nieprzepuszczalnych, niepochłaniających, zmywalnych oraz nietoksycznych, aż do wysokości niezbędnej do działania.	Powierzchnie ścian w pomieszczeniach produkcyjnych i magazynowych muszą być wykonane z materiałów nieprzepuszczalnych, nienasiąkliwych, zmywalnych i nietoksycznych. Jeżeli tego wymagają czynności związane z przygotowaniem, obróbką lub przetworzeniem żywności, ściany pokrywa się materiałem gładkim do wysokości odpowiedniej dla wykonywanych czynności. Jeżeli jest to możliwe, połączenia ścian i podłóg powinny być zaokrąglone.	Powierzchnie ścian i sufitów powinny być gładkie, białe lub w jasnych kolorach, bez uszkodzeń i szczelin. Ściany w pomieszczeniach produkcyjnych, zmywalni sprzętu kuchennego, naczyń stołowych i pojemników transportowych oraz w pomieszczeniach wyposażonych w urządzenia chłodnicze oraz ściany stoisk mięsnych, mięsno - wędliniarskich, nabiałowych, rybnych, owocowo - warzywnych, z artykułami garmażeryjnymi, rozbieralni mięsa i innych tego rodzaju, muszą być pokryte materiałem łatwo zmywalnym, nienasiąkliwym, nietoksycznym, odpornym na działanie wilgoci - do wysokości co najmniej 2 m. Ściany pomieszczeń szczególnie narażonych na wilgoć i zanieczyszczenia, tj. komór chłodniczych i miejsc gromadzenia odpadów, należy pokryć materiałem łatwo zmywalnym, nienasiąkliwym, nietoksycznym do pełnej wysokości pomieszczenia. W nowo budowanych zakładach produkcyjnych: - połączenie podłóg ze ścianami powinno być wyokrąglone, - parapety okienne powinny mieć spadek o nachyleniu 45°, - narożniki ścian przy ciągach komunikacyjnych powinny być zabezpieczone przed uszkodzeniami mechanicznymi.

Okna muszą być skonstruowane w sposób uniemożliwiający gromadzenie się zanieczyszczeń i muszą być wyposażone w ekrany zatrzymujące owady, tam gdzie jest to niezbędne.

Okna i inne otwory muszą mieć konstrukcję zapobiegającą gromadzeniu się brudu.

Okna powinny umożliwiać stałe wietrzenie pomieszczeń przez górne skrzydła lub wietrzniki umieszczone w górnych częściach okien, łatwe do otwierania z poziomu podłogi.

Okna powinny być wyposażone w siatki ochronne przeciw insektom.

Okna powinny mieć konstrukcję umożliwiającą stałe wietrzenie pomieszczeń przez górne skrzydła lub wietrzniki umieszczone w górnych częściach okien, łatwe do otwierania z poziomu podłogi.

Okna powinny być gładkie, szczelne, dostosowane do zmywania wodą, mieć konstrukcję zapobiegającą zbieraniu się kurzu i umożliwiającą - w razie potrzeby - założenie ram z siatkami chroniącymi przed dostępem gryzoni i owadów.

Drzwi muszą być łatwe do czyszczenia oraz, w miarę potrzeby, do dezynfekcji, o powierzchniach gładkich i niepochlaniających.

Drzwi do pomieszczeń produkcyjnych lub pomieszczeń, w których żywność wprowadzana jest do obrotu, muszą być szczelne, łatwe do czyszczenia oraz, jeżeli jest to niezbędne, dezynfekcji.

W pomieszczeniach produkcyjnych używa się drzwi o gładkich i nienasiąkliwych powierzchniach.

Drzwi powinny być szczelne i mieć powierzchnię gładką, dostosowaną do zmywania wodą.

Drzwi do zaplecza i zewnętrzne do magazynu powinny być metalowe lub obite blachą na całej wysokości, a drzwi w miejscach sprzedaży - do wysokości co najmniej 30 cm.

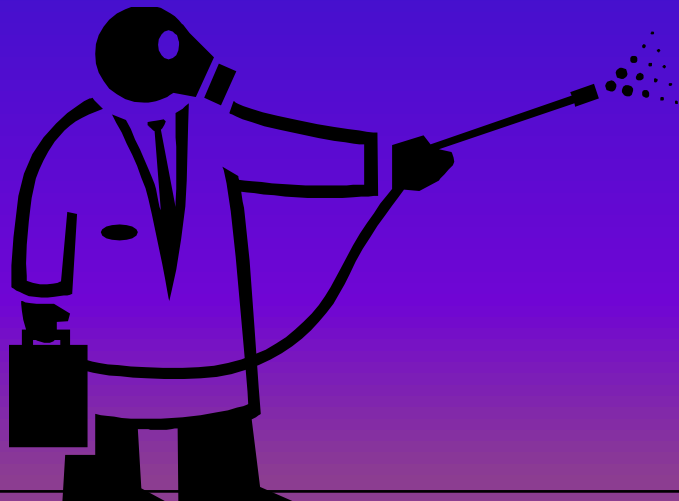
Drzwi wewnętrzne w zakładzie produkcyjnym powinny być wahadłowe.

Schody, windy i platformy powinny mieć być pokryte materiałem gładkim, nienasiąkliwym, łatwo zmywalnym.

W zakładzie instaluje się odpowiednie urządzenia do czyszczenia i dezynfekowania sprzętu roboczego i wyposażenia, wykonane z materiałów odpornych na korozję, łatwe do czyszczenia oraz odpowiednio zasilane w gorącą i zimną wodę, jeżeli jest to konieczne ze względu na proces produkcji i obrotu oraz wyeliminowanie zagrożeń zanieczyszczenia żywności.

Zlewy lub inne urządzenia przeznaczone do mycia żywności muszą być odpowiednio zasilane w gorącą lub zimną wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi i utrzymywane w czystości.

W miarę potrzeby, muszą być stosowane odpowiednie urządzenia (zlewozmywaki) do czyszczenia oraz dezynfekcji narzędzi i wyposażenia, z doprowadzeniem ciepłej i zimnej wody pitnej.

We wszystkich pomieszczeniach i miejscach, gdzie jest to niezbędne ze względu na rodzaj wykonywanych prac powinny być odpowiednio wydzielone i urządzone stanowiska do mycia i dezynfekcji.

W zakładzie żywienia zbiorowego, powinny być wydzielone odrębne pomieszczenia przeznaczone do mycia naczyń i sprzętu kuchennego, naczyń stołowych, pojemników (termosów) i tac. Zmywanie naczyń, sprzętu kuchennego, naczyń stołowych i tac powinno odbywać się w kuchni (w aneksie lub na wydzielonym stanowisku).

Zakłady żywienia zbiorowego produkujące posiłki dla innych zakładów powinny mieć dodatkowo wydzielone pomieszczenia do mycia pojemników (termosów) i wydawania tych pojemników (termosów).

Wydawanie naczyń czystych, zwrot naczyń brudnych oraz usuwanie odpadów ze zmywalni powinno się odbywać w sposób zapobiegający krzyżowaniu się dróg czystych i brudnych naczyń oraz gwarantować łatwe usuwanie odpadów, bez konieczności przechodzenia przez inne pomieszczenia.

W zakładach żywienia zbiorowego bez obsługi kelnerskiej zmywalnia naczyń stołowych powinna mieć bezpośrednie połączenie z salą konsumencką w celu odbioru brudnych naczyń stołowych oraz odrębne bezpośrednie połączenie z wydawalnią posiłków lub kuchnią.

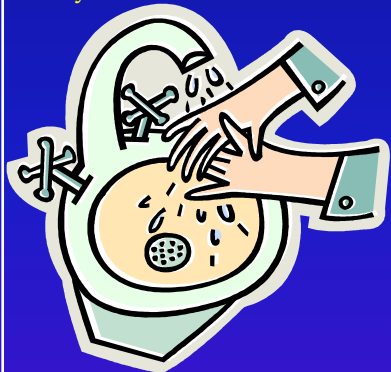
Jeżeli w zakładzie jest obsługa kelnerska, to zmywalnia powinna łączyć się bezpośrednio z rozdzielnią kelnerską, a rozdzielnia - z kuchnią.

Procesy produkcyjne brudne, jak np. czyszczenie warzyw, ryb, mycie i dezynfekcja jaj, muszą być prowadzone w wydzielonych pomieszczeniach, z zachowaniem izolacji od procesów produkcyjnych czystych.

W sklepach samoobsługowych powinny być wyznaczone pomieszczenia do mycia i dezynfekcji koszy oraz wózków dla kupujących.

Musi być dostępna odpowiednia liczba umywalek do mycia rąk, właściwie usytuowanych, wyposażonych w ciepłą i zimną bieżącą wodę, środki do mycia rąk i do higienicznego ich suszenia.

W miarę potrzeby stanowiska do mycia żywności powinny być oddzielone od umywalek.

W zakładzie instaluje się **odpowiednią ilość umywalek** do mycia rąk, w miejscach, gdzie jest to konieczne ze względu na proces produkcji lub obrotu.

Każdą umywalkę wyposaża się w: armaturę z bieżącą zimną i ciepłą wodą; środki do mycia rąk i do ich higienicznego suszenia.

Urządzenia do mycia żywności oddziela się od urządzeń do mycia rąk.

W zakładzie powinny być zainstalowane umywalki do mycia rąk w każdym miejscu, gdzie jest to konieczne ze względu na proces produkcji lub obrotu. Każda umywalka powinna być wyposażona w armaturę umożliwiającą mieszanie ciepłej i zimnej wody, przy czym wskazane jest instalowanie kranów działających bez dotyku rąk, a także pojemnik z mydłem w płynie oraz zasobnik z ręcznikami jednorazowego użytku lub suszarkę do rąk. W zakładzie wyłącznie wprowadzającym do obrotu artykuły spożywcze, umywalki do mycia rąk muszą być zainstalowane w każdym pomieszczeniu. Mogą one być wyposażone w zwykłą armaturę doprowadzającą ciepłą i zimną wodę.

Musi być dostępna odpowiednia ilość ubikacji, które nie mogą łączyć się bezpośrednio z pomieszczeniami, w których pracuje się z żywnością.

W zakładzie musi być odpowiednia ilość ustępów przeznaczonych dla osób wykonujących prace przy produkcji lub w obrocie żywnością.

W zakładzie muszą być oddzielne ustępy przeznaczone dla osób niewykonywujących prac przy produkcji lub w obrocie żywnością.

Drzwi od ustępów nie mogą otwierać się bezpośrednio do pomieszczeń produkcyjnych i magazynowych.

Ustęp powinien być dostępny z pomieszczeń komunikacji ogólnej poprzez przedsionek izolujący. W zakładzie żywienia zbiorowego przy sali konsumenckiej należy usytuować ustęp dla konsumentów, dostępny poprzez przedsionek izolujący.

Dla konwojentów artykułów spożywczych powinny być wydzielone ustępy w części administracyjnej zakładu.

W miarę potrzeby, muszą być zapewnione odpowiednie warunki do przebierania się przez personel.	W zakładzie muszą być szatnie dla pracowników.	W każdym zakładzie powinny być wydzielone szatnie. W zakładach produkcyjnych urządza się: szatnię czystą, szatnię brudną oraz węzeł sanitarny mający połączenie z szatniami. Wejścia do szatni powinny być dostępne z komunikacji ogólnej, bez konieczności przechodzenia przez pomieszczenia produkcyjne i magazynowe. W zakładzie żywienia zbiorowego powinna być urządzona szatnia wyposażona w szafki dwudzielne do przechowywania odzieży osobistej oraz odzieży roboczej W zakładach przy zatrudnieniu do 2 osób na zmianę, dopuszcza się ustawienie dwudzielnych szafek w części komunikacyjnej zaplecza lub w przedsionku izolującym pom. w.c. W zakładzie musi być wydzielona jadalnia dla pracowników. <i>Wejścia do ustępów dla pracowników powinny prowadzić z komunikacji ogólnej poprzez izolujący przedsionek. Miski ustępowe i pisuary muszą mieć spusty do splukiwania bieżącą wodą, a w pomieszczeniu musi znajdować się papier toaletowy. W przedsionku izolującym powinna być umywalka, wieszak na odzież oraz umieszczony w widocznym miejscu napis informujący o konieczności umycia rąk po opuszczeniu toalety.</i>
Surowce i składniki magazynowane, będą przechowywane w odpowiednich warunkach, ustalonych tak, aby zapobiegać ich zepsuciu i chronić je przed zanieczyszczeniem.	Surowce i składniki magazynowane w zakładzie są przechowywane w warunkach uniemożliwiających ich zanieczyszczenie i zepsucie.	<u>Pomieszczenie magazynu</u> powinno mieć wejścia bezpośrednio z pomieszczeń komunikacji ogólnej, musi być suche, czyste, szczelne, z wentylacją grawitacyjną, zabezpieczone przed dostępem światła słonecznego, szkodników, przystosowane w zakresie temperatury do rodzaju magazynowanych artykułów, zaopatrzone w termometry i higrometry.
Środki czyszczące i odkażające nie mogą być przechowywane w obszarach, gdzie pracuje się z żywnością.	Sprzęt i środki czystości przechowuje się <u>w wydzielonych pomieszczeniach lub miejscach</u>, przeznaczonych wyłącznie do tego celu.	W zakładzie wydziela się miejsca do przechowywania: - sprzętu do utrzymania w czystości pomieszczeń i urządzeń - zapasu środków do mycia i dezynfekcji. Sprzęt porządkowy powinien być przechowywany w wydzielonych miejscach, przeznaczonych wyłącznie do tego celu.

Muszą istnieć odpowiednie i wystarczające systemy naturalnej lub mechanicznej wentylacji. **Trzeba unikać mechanicznego przepływu powietrza z obszarów skażonych do obszarów czystych**

Systemy wentylacyjne muszą być tak skonstruowane, aby umożliwić łatwy dostęp do filtrów i innych części wymagających czyszczenia lub wymiany. Wszelkie węzły sanitarne powinny być zaopatrzone w odpowiednią naturalną bądź mechaniczną wentylację.

W pomieszczeniach zapewnia się, stosownie do potrzeb, grawitacyjną lub mechaniczną wentylację, wykluczającą możliwość przepływu powietrza z obszaru zanieczyszczonego do obszaru czystego.

Systemy wentylacyjne muszą być tak skonstruowane, aby umożliwić łatwy dostęp do filtrów i innych części wymagających czyszczenia lub wymiany. Otwory rewizyjne nie mogą znajdować się w pomieszczeniach produkcyjnych lub obróbki żywności.

Nad otwartymi urządzeniami, z których wydobywa się para, pył, dym itp., powinny być zainstalowane okapy z wyciągiem mechanicznym (odciągi miejscowe).

Na otworach wentylacyjnych powinny być zainstalowane kratki z materiału nierdzewnego, o konstrukcji łatwej do zdejmowania (demontażu) i mycia.

Usytuowanie nawiewu i wywiewu powietrza powinno umożliwiać swobodny ruch powietrza w całym pomieszczeniu, bez tworzenia się tzw. martwych stref. Kierunek przepływu powietrza powinien odbywać się od strony czystej do strony brudnej pomieszczenia.

Pomieszczenia o różnym poziomie wymagań sanitarnych nie mogą być łączone we wspólny układ wentylacji mechanicznej.

Pomieszczenia żywnościowe muszą posiadać odpowiednie naturalne i/lub sztuczne oświetlenie.

Pomieszczenia w żywnościowe, muszą być wyposażone w naturalne lub sztuczne oświetlenie dostosowane do wykonywanych w nich czynności, odpowiadające wymaganiom w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

Punkty świetlne w pomieszczeniach produkcyjnych zabezpiecza się przed rozpryskiem szkła.

Punkty oświetlenia elektrycznego powinny być wyposażone w nietłukące osłony, chroniące przed odpryskami szkła oraz mieć konstrukcję umożliwiającą ich łatwe czyszczenie.

Rozporządzenie określało szczegółowo natężenie oświetlenia w zależności od stanowiska pracy.

Należy zapewnić odpowiednie zaopatrzenie w wodę pitną. Woda z odzysku nie może powodować ryzyka zanieczyszczenia. Musi być o tym samym standardzie co woda pitna, chyba że zostanie wykazane właściwemu organowi, że jakość wody nie może mieć negatywnego wpływu na wartość zdrowotną produktów żywnościowych.	Zakład musi posiadać odpowiednie zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi, odpowiadającą wymaganiom określonym w przepisach Woda, która jest odzyskiwana do ponownego użycia nie może stanowić ryzyka zanieczyszczenia mikrobiologicznego, chemicznego lub fizycznego żywności i musi odpowiadać tym samym wymaganiom, jakie obowiązują dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.	<u>Przydatność wody używanej w zakładzie, powinna być potwierdzona wynikami badań laboratoryjnych</u>, które powinny być przechowywane w dokumentacji zakładu i udostępniane organom nadzoru sanitarnego.
Urządzenia kanalizacyjne muszą być zaprojektowane i skonstruowane tak, aby unikać ryzyka zanieczyszczenia.	Zakład musi posiadać kanalizację dostosowaną do jego potrzeb. Kanalizację projektuje się i wykonuje zgodnie z przepisami Prawa budowlanego.	Przewody instalacji wewnętrznych oraz grzejniki powinny być gładkie, szczelne, o konstrukcji zapobiegającej opadaniu ewentualnych kropli lub zanieczyszczeń na artykuły spożywcze. W nowo budowanych budynkach zakładów nie należy prowadzić instalacji po wierzchu ścian. Instalacje powinny być prowadzone pod tynkiem (w bruzdach) lub zabezpieczone osłonami. Wewnętrzne instalacje kanalizacji sanitarnej nie mogą być podłączone do wewnętrznej instalacji kanalizacji technologicznej odprowadzającej ścieki poprodukcyjne. Kanalizacyjne wpusty podłogowe powinny być zabezpieczone kratkami i posiadać zamknięcia syfonowe oraz łatwe do czyszczenia osadniki. W nowo budowanych budynkach zakładu <u>od tłuszczowniki</u> powinny być usytuowane na zewnątrz budynku lub w wydzielonym pomieszczeniu w części techniczno - gospodarczej zakładu.
Odpady żywnościowe i inne śmieci muszą być jak najszybciej usuwane z pomieszczeń, gdzie znajduje się żywność i muszą być składowane w zamykanych pojemnikach.	Odpady żywności oraz inne odpady nie mogą być magazynowane w pomieszczeniach, w których znajduje się żywność. Odpady żywności oraz inne odpady są przechowywane w zamykanych pojemnikach.	Odpady z produkcji powinny być przechowywane <u>w oddzielnych pomieszczeniach dostępnych wyłącznie z zewnątrz</u> i zabezpieczonych przed szkodnikami. Pomieszczenia na odpady powinny być chłodzone i w miarę potrzeby, zlokalizowane od strony północy.

Wymagania dot. ruchomych i/lub tymczasowych pomieszczeń (jak duże namioty, stragany, ruchome punkty sprzedaży), pomieszczeń użytkowanych głównie jako prywatne domy mieszkalne, ale gdzie regularnie przygotowuje się żywność w celu wprowadzenia do obrotu, i automatów ulicznych.

Pomieszczenia i automaty uliczne, na tyle, na ile jest to rozsądnie praktykowane, będą tak usytuowane, zaprojektowane i skonstruowane oraz utrzymywane w czystości i dobrym stanie i kondycji technicznej, aby uniknąć ryzyka zanieczyszczenia, w szczególności przez zwierzęta i szkodniki.

W szczególności i w miarę potrzeby:

- muszą być dostępne odpowiednie urządzenia, aby utrzymać właściwą higienę personelu (włącznie ze sprzętem do higienicznego mycia i suszenia rąk, higienicznymi urządzeniami sanitarnymi i przebieralniami);
- powierzchnie w kontakcie z żywnością muszą być gładkie, zmywalne, odporne na korozję;
- należy zapewnić warunki do czyszczenia narzędzi i sprzętu;
- czyszczenie środków spożywczych, należy dokonywać w sposób higieniczny;
- należy zapewnić odpowiednią ilość gorącej i/lub zimnej wody pitnej;
- należy zapewnić odpowiednie warunki składowania odpadów,
- należy zapewnić odpowiednie warunki termiczne żywności.

Obiekty ruchome i tymczasowe, takie jak: namioty, stoiska handlowe, środki transportu do sprzedaży obwoźnej, obiekty używane okazjonalnie w celach cateringowych oraz automaty do sprzedaży.

W/w obiekty muszą być tak usytuowane, zaprojektowane, wykonane i utrzymane w czystości oraz sprawności, aby uniknąć ryzyka zanieczyszczenia żywności oraz uniemożliwić dostęp szkodnikom.

W w/w obiektach należy zapewnić:

- dostęp do urządzeń do mycia i suszenia rąk, ustępów i szatni;
- powierzchnie będące w kontakcie z żywnością, powinny być wykonane z materiałów gładkich, zmywalnych i nietoksycznych;
- właściwe warunki do mycia i dezynfekcji sprzętu roboczego i wyposażenia,
- właściwe warunki do czyszczenia żywności (doprowadzenie ciepłej i zimnej wody),
- dostęp do pomieszczeń lub urządzeń na odpady.
- dostęp do odpowiednich urządzeń służących do utrzymywania i monitorowania właściwych warunków temperaturowych żywności,
- przechowywanie żywności w sposób pozwalający na uniknięcie ryzyka jej zanieczyszczenia.

W zakładach takich, jak punkty małej gastronomii, kioski lub przyczepy kempingowe, powinny się znajdować:

- umywalka do mycia rąk z doprowadzoną zimną i ciepłą wodą, mydło, ręczniki jednorazowego użytku lub suszarka do rąk,
- sprzęt do utrzymania w czystości pomieszczenia i wyposażenia,
- zapas środków do mycia i dezynsekcji,
- oddzielne miejsca do przechowywania odzieży wierzchniej i roboczej pracowników,
- zlewozmywak dwukomorowy z doprowadzoną zimną i ciepłą wodą.

Sprzedawcy zatrudnieni w w/w obiektach powinni mieć wydzielony do własnych potrzeb ustęp, a w razie braku takiej możliwości powinni korzystać z ustępu przeznaczonego wyłącznie dla osób zatrudnionych przy produkcji lub obrocie w innym zakładzie.

Surowce i składniki magazynowane, powinny być przechowywane w odpowiednich warunkach tak, aby zapobiegać ich zepsuciu i chronić je przed zanieczyszczeniem.

Ekspozycję i sprzedaż środków spożywczych organizuje się w taki sposób, aby środki spożywcze przeznaczone do bezpośredniego spożycia były oddzielone od środków spożywczych, które będą poddawane dalszej obróbce przez konsumenta.

W sklepach należy wydzielić stanowiska do ekspozycji, przechowywania, porcjowania, pakowania i ważenia żywności.

Jaja, mięso, drób, ryby, mleko i produkty mleczne sprzedaje się w opakowaniach jednostkowych, mogą być one porcjowane, ważone i pakowane oraz sprzedawane w specjalistycznych sklepach lub wydzielonych stoiskach.

Środki spożywcze sprzedawane luzem, przechowuje się w pojemnikach z przykrywkami lub w innych opakowaniach uniemożliwiających ich zanieczyszczenie.

Pieczywo w przypadku sprzedaży samoobsługowej, powinno być oferowane do sprzedaży w sposób zabezpieczający przed wpływem czynników zewnętrznych. Warzywa i owoce luzem mogą być sprzedawane na wydzielonym stoisku.

Niedozwolone jest przechowywanie surowców razem z produktami gotowymi i z towarami nie będącymi żywnością.

Należy przestrzegać zasady rozdzielnego przechowywania takich środków spożywczych, jak: mięso, wędliny, drób, jaja, nabiał, ryby, produkty suche, warzywa, owoce i kiszonki. Te środki spożywcze mogą być porcjowane, ważone i pakowane oraz sprzedawane w specjalistycznych sklepach lub w odpowiednio wydzielonych stoiskach.

Środki spożywcze sprzedawane luzem, z wyłączeniem owoców i warzyw, powinny być w pojemnikach z przykrywkami lub w oszklonych gablotach.

Pieczywo należy przechowywać na regałach lub półkach i zapewnić, aby przy sprzedaży samoobsługowej sprawdzanie świeżości pieczywa przez konsumentów nie powodowało jego zanieczyszczenia.

Warzywa i owoce luzem mogą być sprzedawane na wydzielonym stoisku.

W sklepach mięsnych, wędliny mogą być sprzedawane wyłącznie na wyodrębnionym stanowisku i przez odrębnego sprzedawcę.

Przy równoczesnej sprzedaży artykułów przemysłowych i spożywczych powinny być wyodrębnione stanowiska oraz powierzchnie magazynowe.

Sprzedaży środków spożywczych porcjowanych powinny dokonywać co najmniej dwie osoby, z których jedna powinna przyjmować wyłącznie pieniądze.

DZIĘKUJĘ
ZA UWAGĘ